

Marko Jakše

BLIZU ... BLIŽE ... ŠE BLIŽE

7. 2.–15. 3. 2025

MMC KIBLA/KiBela

V sosledju sprožilnosti vizij in vidnega vstopamo skozi vrzeli v kraljestva. Za tiste, ki tekoče govorijo jezik srca, se skriti portali tiho in vidno odpirajo. Njegov slikarski duh seže skozi čas in stoletja. Združitev svetov, podzemlja in neba, morja in gorovij, gozdov in planjav, puščav in podvodnih potopitvenih krajev, pod oboki ali v skritih rogovih bivajo opna, ki sežejo v drugačnosti nam znanega in vidnega. Skrivnostno slikarska sapa bele praznine dahne dih v duh dlani, ki prebudi roko in slikarski gib.

Slikarski magik in džin¹ potuje skozi prostor in čas in prinaša slike, ki nosijo sporočilnost od drugod, v nam tujem jeziku, a kljub temu toliko bližnjem, da je naš, tukaj in sedaj. Od podzemnih grozot podzavesti do življenjskega daru dobrega in nebeško čudežnega je pristni nabiralec in katalizator presunljivih lepot in strahot celostnega cikla življenjske lepote in vesoljnega kolesja. Slikarsko zaobjema in osvobaja z velikim belim lokom, ki se večno polaga in zлага v neskončno dvigajočo spiralo, v vseh veličastnih ciklih, kjer se srečujemo vedno pri stičiščih zvezdnih vrzeli, ki nam razširjajo pogled in obstoj.

Postavitev daje prostor tako artefaktom, arhitekturi, protagonistom kot širnim razgledom in bitjem, ki bivajo na monumentalnih razkošnih formatih. Pogled je ponekod vodljiv, ponekod preskakuje, se izgublja v kraljestvu sveta slike, ponekod z zamudo odkriva, z zamaknenostjo zлага nove, prej nevidne strukture, ki postanejo v drugem utripu očesa vidne. Lepota čaka, da se jo odkrije, ustvari in živi. Odmevi kličejo, vizije odzvanjajo, volja usmerja. Morda je duša večna in v tem življenju slika vidno in nevidno v slikarskem zlitju in spajanju resničnosti in domišljajske umišljenosti.

Motivi se prepletajo od naravne in živalske vegetacije do srednjeveških obličij, svetovljanskih kostumografskih razsežnosti, spojev predmetnih objektov, elementarnih zemeljskih in surrealističnih mest in krajev, brezčasnih protagonistov, kreatur in bitij. Nekje vsekakor obstajajo, če ne drugje, v svobodni domišljiji.

Pred nami biva skrivnostna skrivnost. Skrivnost, v katero želimo vstopiti, se ne izdaja. Je kot zaključena magična knjiga, katere jezika ne znamo razvozlati in dešifrirati. Dovoljeno nam je videti, opazovati, bivati, a nihče prav natančno ne ve, o čem pripoveduje zgodba. Skrivnostno skrivna skrivnost, ki jo varujeta sam džin in slika, ostaja skrita. Nakazovalniki naslovov rahlo usmerjajo, a eksplozija sunka vidnega, lepote slike, silhuet, prostorskih razsežnosti in veličastnih razgledov krajin, kulis, mest, vizualne dovršenosti, svetlobe in umetnikove svojstvene barvne palete nas zamakne v stanje očaranosti. Zgodbe, ki so na dosegu rok in oči, ostanejo še naprej privlačno skrite. Taktilno skrite zgodbe tako nudijo užitek vizualnega, čutnega in dušnega. Naj slika govori, naj slika vodi, naj nas slika gane, presune, nagovarja, miri, utiša, ali biva z nami.

¹ arabsko mitološko bitje, ki lahko spreminja podobo, je navadno nevidno in podvrženo izpolnjevanju magičnih ukazov (povzeto po FRAN-u: <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=d%C5%BEin>)

Z imenitnostjo slikarske premetenosti in s spretnostjo lastnega slikarstva, ustvarjalne čvrstosti, domišljajske zvitosti, direktnosti in drznosti, velikopoteznosti premera platen in domiselnosti simbolistične, fantazijske, pripovedne mistike so Jakšetovi metafizični svetovi sestavljeni iz stilistične dovršenosti in karakterističnega slikarskega sloga, barvno konturnih blagostanj in prostorsko ustvarjenih krajev angelskega nadrealizma.

Čas tako mineva v bivanju neskončnosti. Prodiranje sestavlja strukturo. Opaži slikarskih vnosov sledijo. Vnose vizualnega polaga s silno liričnim slikarskim čutom. Kliče življenje k življenju, smrti ali večnosti. Svobodni duh nosi v sebi skrivnostno cvetje, v katerega se potopijo neverjetne, prvič slišane ali neizprosne resničnosti. Radostne razdalje vizualnega v domišljiji kvantno preskakujejo in pripovedujejo. Bitja in kraji vznikajo kot gobe na bogati domišljajski zemlji, kjer so platna plodno polna življenja od dna do vrha, od globine do površja, subjekti in objekti, ki presunejo v svoji pojavnosti, silhueti in stvaritvi. Fluidnost meja med zunanostjo in notranostjo stoji ob boku zaznamovanega opusa, osrednje vsebinske pripovedi skrivnostnih slik, ki so glasne in polne, šepetajoče in tihe, polne figuralnih kontrapostov, pozicij in gest protagonistov, ki nas popeljejo v veličastje vidnega zvenenja vizualnosti. Slike šelestijo in zvenijo. Njegova dela nas potopijo v čisto vizualno razkošje, v katerem smo priče mojstrstvu slikarske umetnosti in pristne bivajoče in transcendentne avre umetniških del.

Je slikarski angel sprehodov in spevov, kjer zemljo in nebo gnezdi z lepoto. Razvejene očarljivosti lepote zahtevajo poglede odprtega duha in oči. Slike nosijo v svoji esenci svobodni duh, ki sega od ranljive in sočutne, mile mehкости do neizmerne trdote in nonšalantnosti grotesknega in strašljivega. Ob tem je postavljen spekter spektakularnih odnosov in brezkompromisne palete človeške čutnosti. Lepote in grozovitosti, čudesa in hudodelstva. Togokrog svetlobe in teme, dualnosti in zemeljskega kraljestva. Lepota in grozota imata posebne moči. Ljudi ganeta, nagovarjata, premakneta in hkrati napajata in utapljata. Njegova poetika in slikarska, vizualna stilistika bivata drugače. Njegovi zvonovi slikarstva zvenijo drugače. Odzvanjajo v praveke in svetove paralel. Jasno in prodorno pošiljajo sporočilnosti slike, ki vabi, tipa, se odmika, biva, poje, gleda, diha, šepeta, kriči, se nažira, opazuje, ali v smradu in krvi oživi, ali v lepotah ljubezni v pravek s čisto belino ljubi in zadovolji.

Narediti iz nič lepoto. V osupljivi očarljivosti slik in plavajočih pogledih se oko potaplja, poleti, izostri fokus, ali gleda v daljne pokrajine na črti horizonta, kjer zadovoljivo valovi čez ter skozi strukture in protagoniste in se razprši v vidni prijem svetlobe in barve, ki opojno in dušno nagovarja.

Fantazijska umetnost slikarja je izjemna in izredna. Morda kmalu tudi že prava redkost in izgubljeni čar in dar človekove ustvarjalne nadarjenosti, rokodelstva in rokodelske tehnike, predanosti, delovanja in slikarske mojstrovine.

Slikarski opus se lastno poganja in napaja, raste iz senzualnega nadrealizma, močne subjektivnosti in psihološkega transcendentalnega realizma. Zaobjema v velikem belem loku in zaokroži v večno se dvigajočo krožno spiralo, kjer prostori in brezčasje izginejo, in se vse zlije v eno in večno večnost. Skoraj vse frekvence so dosegljive, odvisno je le, katero pokličete vi in katero zaznavate.

Skriti portali se po tiho odpirajo in zapirajo. Čeprav odseva manifestacijo nadrealističnega, kjer vlada zabris meja med resničnostjo in umišljenostjo, so nam kraji blizu, znani, poznani. Ob pogledu na slike smo priča osupljivosti nadrealistične estetike, kjer fragmenti realnosti tvorijo večplastno likovno zgradbo in avtentično bivajočnost, ki je vzpostavljena v svetu fantazije. Vesoljski zakoni v fantazijskih svetovih so drugačni, lastni sebi in samokreacijski, nepredvidljivi,

večno divji, levitacijski in zunaj zemeljski. A sami sebi popolnoma naravni. Združitev mnogoterih življenj, spominov, sporočil, iluzij, občutij, fantazij, živetelega, vidnega, nezavednega skozi čas in prostor, združen v enem človeku, ki ustvarja neštetosti, multiplicira metamorfoznosti, levitira magične paralelnosti, kjer skozi eno bitje teče nešteto kanalov, dimenzij, signalov, poti, obrazov, kreatur in draguljev, je magično.

Čudežna lepota vesoljnega kolesja utiša in zamakne razum in človeški duh se odrine v navzočo, vseprisotno svobodo angelskega nadrealizma. Zaobjeti v velikem belem loku, se dvigajoče, krožno-spiralno dvigamo in dvigamo vse bliže in bliže tistemu.

— Nina Šardi

BIOGRAFIJA

Marko Jakše se je rodil leta 1959 v Ljubljani. Leta 1987 je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Leta 1993 se je preselil iz mesta na deželo: živi in dela kot svobodni umetnik v zaselku Mohorje. Jakše se je v Mariboru predstavil prvič 1996, in sicer v Pekarni in Umetnostni galeriji Maribor. Dve leti pozneje je z razstavo *Nojeva barka* postavil »temeljni kamen« galerije KiBela. Lahko bi rekli, da je od takrat pravi »Mariborc«. Sicer nesporni ljubljeneč publike in kritike je upornik »z razlogom« proti vzpostavljenim sistemom, saj meni, da siromašijo umetnost in ji odvzemajo njen osnovni postulat, svobodo.

»Nuja po prenovi je akutna, da kar žge ... jaz pa sem nestrpen ko hudir! Dan je svež in bleščeč, žarki skozi lipino krošnjo bliskajo kot kristali, sonce se mi reži naravnost v nos ... Oprosti, ampak to res ni dan, kakršnega bi lahko preživel v ateljeju, med zidovi!«